

ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI DERSLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ*

Meltem SÜNKÜR ÇAKMAK**

Özet

Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersine yönelik görüşlerini inceleyen bu araştırma, içerik analizi ile yapılan nitel bir çalışmadır. Katılımcılar 2017-2018 öğretim yılında Mardin Artuklu Üniversitesi'nde pedagojik formasyon eğitimi alan 49 Mardin Artuklu Üniversitesi son sınıf öğrencisidir. Öğretmen adaylarına 10 soru sorulmuş ve cevaplar betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Veriler; uygulama okulu, uygulama öğretmeni, uygulama okul yönetimi, uygulama öğretim elemanına ilişkin görüşler, olumlu/olumsuz deneyimler, öğretmenlik uygulaması ve pedagojik formasyon eğitimine dair görüşler ve öneriler olmak üzere sekiz ana tema altında ele alınmıştır. Öğretmen adayları, uygulama okulu, öğretmeni, öğretim elemanı ve okul yönetimine dair olumlu görüş bildirmiş, öğrenciyle iletişim kurma, derse ve sınıfa hakim olma konularında deneyim kazandıklarını belirtmiş, ayrıca uygulamanın daha uzun sürmesi, daha çok ders anlatma imkanının olması gerektiğine dair önerilerde bulunmuşlardır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmenlik uygulaması, Pedagojik formasyon, Öğretmen adayları

Gönderilme Tarihi: 11.02.2019

Kabul Tarihi: 15.06.2019

* Bu çalışma, 8-10 Kasım 2018 tarihleri arasında Mardin'de düzenlenen Uluslararası Dil, Düşünce ve Din Bilimleri Kongresinde sunulan sözlü bildirinin geliştirilmiş halidir.

** Dr. Öğr. Üyesi, Mardin Artuklu Üniversitesi, meltem.sunkur@gmail.com, ORCID 0000-0002-6192-6531

PRESERVICE TEACHERS OPINIONS ON TEACHING PRACTICE COURSE

Abstract

This qualitative study intends to examine the views of the preservice teachers on Teaching Practice Course. The participants are 49 senior students from Mardin Artuklu University who participated in pedagogical formation certification program in 2017-2018 academic year. Participants are asked ten questions and their responses are examined using descriptive analysis techniques. Qualitative data are analyzed using eight themes. Results revealed that preservice teachers are pleased with practice school, teacher, instructor and manager also reported that they gained experience in communicating with students and classroom management. Besides participants suggested Teaching Practice Course should take a longer time and they should give more lessons.

Key Words: *Teaching Practice, Pedagogical formation, Preservice teacher*

GİRİŞ

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun “Öğretmenlik Mesleği” başlığı altındaki 43. maddesinde öğretmenlik, devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleği olarak tanımlanmış ve öğretmenlik mesleğinin yeterlilik alanları genel kültür, pedagojik formasyon ve alan bilgisi olarak üç başlık altında toplanmıştır (MEB,1973). Günümüzde öğretmen adayları eğitim fakültelerinde öğrenim görmekte ve öğrenim süresince genel kültür ve alan bilgisi derslerinin yanında pedagojik formasyon derslerini de almaktadırlar. İlk ve ortaokul düzeyinde öğretmenler, eğitim fakültelerindeki lisans programlarında yetiştirilmektedir. Ortaöğretim alan öğretmenliği için ise eğitim fakültelerinin yanında, fen ve edebiyat fakültesi mezunu olup pedagojik formasyon eğitimi sertifikasına sahip mezunlar da öğretmen olarak atanabilmektedir. Yüksek Öğretim Kurulu tarafından pedagojik formasyon eğitimi sertifika programına ilişkin usul ve esasların belirlenmesinde temel oluşturan Talim Terbiye Kurulu’nun öğretmenlik alanları, atama ve ders okutma ile ilgili 20 Şubat 2014 tarihli ve 9 sayılı kararı kapsamında 255 farklı lisans programının öğrencisi ya da mezunu pedagojik formasyon eğitimi sertifika programlarına başvuru yapabilmektedir. Adayların atanmalarına esas olan 104 farklı alan bulunmaktadır. Bu amaçla eğitim fakültelerinde yürütülen pedagojik formasyon eğitimi sertifika programının amacı; fen ve edebiyat fakültesi öğrencilerine mezun oldukları alanlarda veya eğitim fakültesi dışında kalan çeşitli fakülte mezunlarına öğretmen olabilmek için temel bilgi ve becerilerin kazandırılmasıdır (MEB, 2014).

Türkiye’de pedagojik formasyon eğitimi sertifika programları öğretmen yetiştirme kaynaklarından biri olarak kabul edilmektedir. Bu programa katılan öğrenciler, ilk yarıyıl teorik dersleri tamamladıktan sonra ikinci yarıyıldan itibaren öğretmenlik uygulaması dersini almakta ve bu kapsamda MEB’e bağlı okullarda öğretmenlik uygulaması yapmaktadırlar. Bu dersin yürütülmesinde pedagojik formasyon eğitimi sertifika programının verildiği üniversitenin ilgili birimlerinde görevli öğretim elemanları ve MEB’e bağlı okullarda görevli uygulama öğretmenleri ile koordinatörler görev almaktadırlar (YÖK, 2014).

Öğretmenlik uygulaması, öğretmen adaylarının gördüklerini ve öğrendiklerini uygulamalarına imkan sağlayan uygulamalı bir derstir. Bu ders kapsamında öğretmen adayları günlük plan hazırlar ve bu planları uygular. Daha sonra bu uygulama çalışmaları, uygulama öğretmeni, öğretim elemanı ve öğrenciler tarafından değerlendirilmektedir. Bu dersin sonunda dönem boyunca yapılan çalışmalarını içeren bir dosya hazırlanmaktadır. Öğretmen adaylarının fakültelerde

Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Derslerine İlişkin Görüşleri

aldıkları teorik eğitimin yanında uygulama okullarında kazandıkları deneyimler mesleğe hazırlanmalarında çok önemli bir rol oynamaktadır. Okulda elde edilen deneyimler, öğretmen adaylarının mesleki becerilerini geliştirmeleri ile yakından ilişkilidir. Bu kapsamda, üniversite ve okul arasında gerçekleşen işbirliği karşılıklı yarar sağlamaktadır. Üniversiteler kuram ve uygulama arasında bağlantı kurma fırsatı yakalarken; okullar öğretmenlerinin yetişmesine katkı sağlamaktadır. Ancak her uygulamada olabileceği gibi öğretmenlik uygulamasında da bazı sorunlar ve eksiklikler ortaya çıkabilmektedir. Bu çalışmada bu sorun ve eksikliklerin neler olduğuna dair pedagojik formasyon eğitimi sertifika programında eğitim gören öğretmen adaylarının görüşleri ele alınmıştır.

Pedagojik formasyon eğitimi sertifika programlarıyla ilgili çalışmalarda öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine olan tutumları konu edinen araştırmalar öne çıkmaktadır. Şimşek (2005) tarafından 288 öğretmen adayı ile yapılan araştırmada, eğitim fakültesi ile fen edebiyat fakültesi mezunlarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark olmadığı, öğretmenliğe karşı en olumlu tutumun öğretmen lisesi mezunlarında ortaya çıktığı belirlenmiştir. Başbay, Ünver ve Bümen, (2009)'in 158 öğrenci ile yaptıkları çalışmada, pedagojik formasyon eğitiminin öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarında olumlu yönde gelişmeye katkı sağlayamadığı ortaya çıkmıştır. Erarslan ve Çakıcı (2011) tarafından 124 öğretmen adayı ile yapılan araştırmada, erkek öğrencilerin mesleğe yönelik tutumunun kız öğrencilerden daha olumlu olduğu bulunmuştur. İlğan, Sevinç ve Arı (2013)'nin 269 öğretmen adayı ile yaptıkları çalışmada, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının büyük ölçüde olumlu olduğu, ayrıca lisans eğitimlerini sosyal bilimler alanında tamamlamış olan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının, fen ve matematik alanlarından mezun öğretmen adaylarına göre daha olumlu olduğu belirlenmiştir.

Gülşen ve Seyratlı (2014)'nin 152 öğretmen adayı ile yaptıkları çalışmada, öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarının olumlu olduğu belirlenmiştir. Gül ve Erkol (2015) tarafından 430 öğretmen adayı ile yapılan çalışmada, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumların genel olarak yüksek düzeyde olduğu, ayrıca kız öğrenciler, 20-25 yaş grubu ve matematik bölümü öğrencilerinin daha yüksek ortalamaya sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Bakaç ve Özen (2017)'in 754 öğretmen adayı ile yaptıkları araştırmada, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile öz-yeterlik inanç düzeyleri arasında pozitif ilişki bulunmuştur.

Pedagojik formasyon eğitimi ile ilgili öne çıkan diğer araştırmalar, öğretmen adaylarının bu programlara dair genel görüşlerini konu edinmiştir. Dündar ve Ka-

Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Derslerine İlişkin Görüşleri

raca (2013) tarafından 147 öğretmen adayı ile yapılan çalışmada, öğretmen adayları formasyon eğitimini verimsiz ve faydasız olduğu görüşünde oldukları tespit edilmiştir. Yapıcı ve Yapıcı (2013)'nin 154 öğretmen adayı ile yaptıkları çalışmada, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine, öğretim elemanlarına ve maddi harcamalara ilişkin kaygılara sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Taneri (2016) tarafından 100 öğretmen adayı ile yaptıkları çalışmada, dersleri yararlı, öğretim elemanlarını yetersiz, stajı verimsiz, üniversiteyi yetersiz bulduğu belirlenmiştir. Öztürk Akar (2018)'in 355 öğretmen adayı ile yaptığı çalışmada katılımcıların programdan iyi bir eğitim almayı ve program sonunda nitelikli öğretmenler olmayı bekledikleri ortaya çıkmıştır. Gürol, Türkan ve Som (2018) tarafından 189 öğretmen adayı ile yapılan çalışmada, ders içeriklerinin çok ayrıntılı olduğu ve teorik olarak öğrenilenlerin pratikte karşılığının bulunmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Pedagojik formasyon eğitimi ile ilgili araştırmalar içinde öğretmenlik uygulamasını konu edinen çalışmalar oldukça sınırlı sayıdadır (Tepeli ve Caner, 2014; Çepni ve Aydın, 2015; Şahin, 2016; Kılınç, Kılcan ve Çepni, 2018). Tepeli ve Caner (2014) tarafından 40 öğretmen adayı ile yapılan çalışmada bu eğitimin mesleki gelişimlerine katkı sağladığı ve bu dersi almaktan oldukça memnun kaldıkları ortaya çıkmıştır. Çepni ve Aydın (2015)'nin 140 öğretmen adayı ile yaptığı çalışmada okula ulaşım, stajyer sayısının fazlalığı, okulların yetersizliği, denetim eksikliği gibi sorunlar belirlenmiştir. Şahin (2016) tarafından 450 öğretmen adayı ile yapılan çalışmada, uygulama programının içeriği, planlanması, uygulanması, uygulama öğretim elemanı konularında bazı yetersizlikler ortaya çıkmıştır. Kılınç, Kılcan ve Çepni (2018)'nin çalışmasında öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersini, sınıf yönetimi, materyal kullanma, deneyim kazanma, meslekte doyumu sağlama olarak dört bileşenden müteşekkil gördükleri belirlenmiştir. Pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin görüşlerini konu alan çalışmalardan ikisinin öğrencilerin genel görüşlerine, diğer ikisinin ise uygulamaya dair yetersizliklere odaklandığı görülmektedir.

Öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin eğitim fakültesi öğrencilerinin görüşlerinin yer aldığı bazı çalışmalar mevcuttur (Eraslan, 2009; Ören, Sevinç ve Erdoğan, 2009; Yenilmez ve Ata, 2012; Sağlam ve Aslan, 2018). Ancak pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarının bu derse ilişkin görüşlerini konu alan nitel çalışmaların azlığı, konuyu derinlemesine ele alan araştırmalara olan ihtiyaca işaret etmektedir. Bu bağlamda araştırmanın yapıldığı üniversitede eğitim fakültesinin olmayışı, çalışmayı pedagojik formasyon eğitimi alan öğrencilerin görüşleri ile sınırlı kılmıştır. Bununla birlikte, öğretmen adaylarının uygulama

okulu, okul yönetimi, uygulama öğretmeni ve öğretim elemanına dair görüşlerine, yaşadığı olumlu ve olumsuz deneyimlere ayrıca programın iyileştirilmesi adına önerilerine yer vermesi bakımından bu araştırmanın, önemli bir boşluğu dolduracağı ve ileride yapılacak çalışmalara katkı sağlayabileceği umulmaktadır. Bu çalışmanın amacı, pedagojik formasyon eğitimi sertifika programında eğitim alan öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması ile ilgili görüşlerini belirlemeye çalışmak ve bu uygulamanın daha etkili bir şekilde yürütülebilmesi için araştırmacılara ve karar alıcılara ışık tutmaktır.

YÖNTEM

Pedagojik formasyon eğitimi sertifika programına katılan öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersi ile ilgili görüşlerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Durum çalışmalarında bir veya birkaç durum (olay, birey veya gruplar) derinlemesine araştırılır ve araştırılan durumu etkileyen veya durumdan etkilenen etkenler üzerine odaklanılır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu araştırma, öğretmen adaylarının okul deneyimi dersine yönelik görüşleri ve yaşadıkları güçlükleri derinlemesine araştırması bakımından bir durum çalışması olarak nitelendirilebilir.

Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Araştırmada öğretmen adaylarının görüşleri araştırmacı tarafından geliştirilen ve açık uçlu sorulardan oluşan bir görüşme formu ile toplanmış ve bulgular tematik olarak analiz edilmiştir. Bu çalışmada veri toplama yöntemi olarak kullanılan açık uçlu sorular bir taraftan araştırmacıya araştırmak istediği konuyla ilgili esnek bir yaklaşım olanağı sağlarken bir taraftan da incelenen konuyla ilgili önemli değişkenlerin gözden kaçmasını önler (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Çalışma Grubu

Araştırmanın katılımcıları 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Mardin Artuklu Üniversitesi'nde pedagojik formasyon eğitimi sertifika programına katılan 49 Mardin Artuklu Üniversitesi son sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. 34 kız ve 15 erkek aday öğretmenden oluşan çalışma grubunda, 25 öğrenci Güzel Sanatlar Fakültesi Resim bölümünde, 15 öğrenci Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde, 9 öğrenci ise Sanat Tarihi bölümünde öğrenim görmektedir. Öğretmen adaylarının yaşları 21-37 arasında değişmektedir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma verileri, araştırmacı tarafından geliştirilen ve öğretmen adaylarının demografik bilgileri ve öğretmenlik uygulaması dersine ilişkin görüşlerini içeren toplam 10 yarı yapılandırılmış soru içeren bir görüşme formu ile toplanmıştır. Katılımcılar “öğretmen adayı” (ÖA) olarak adlandırılmış ve her bir öğretmen adayı numara kullanılarak (ÖA1 gibi) birbirinden ayrılmıştır. Bulguların yorumlanmasında gerekli olduğu durumlarda öğretmen adaylarının görüşleri alıntı olarak aktarılmış ve görüşlerin frekansları (f) verilerek ifade edilmiştir. Araştırmada güvenirliliğin sağlanması için bir uzmana araştırmanın bütününe dair bilgi verilmiş ve nihai çalışmayı bir bütün olarak incelemesi istenmiştir.

Öğretmen adaylarının sorulara verdikleri yanıtlar betimsel analiz yöntemiyle incelenmiş ve tematik olarak gruplandırılmıştır. Bu yaklaşıma göre elde edilen veriler daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır, görüşülen veya gözlenen bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilir. Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu çalışmada elde edilen veriler, *uygulama okuluna ilişkin görüşler*, *uygulama öğretmenine ilişkin görüşler*, *uygulama okulu yönetimine ilişkin görüşler*, *uygulama öğretim elemanına ilişkin görüşler*, olumlu/olumsuz deneyimler, öğretmenlik uygulamasına dair *genel görüşler*, *pedagojik formasyon eğitime dair görüşler* ve *öneriler* olmak üzere sekiz ana tema altında ele alınmıştır. Bulguların yorumlanması kısmında gerekli durumlarda öğretmen adaylarının görüşlerinden alıntılar yapılmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Okuluna İlişkin Görüşleri

Pedagojik formasyon eğitimi sertifika programı kapsamında öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersi ile ilgili görüşlerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada öncelikle öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasına katıldıkları okula dair görüşleri sorulmuştur. 49 öğretmen adayının 22’si uygulama okuluna dair olumlu görüş bildirmiştir.

Bazı katılımcılar okulun disiplinli, düzenli oluşuna ve fiziki yapısına dikkat çekmektedir: “Okulun fiziki koşulları gayet uygun, yeterli teknolojik donanımına sahipti, sıcak ve entelektüel bir havası vardı” (ÖA35); “Gittiğim okulda öncelikle bir disiplin söz konusu. Genel olarak düzenli ve güzel bir okul” (ÖA47); “Okulda belli bir düzen ve tertip bulunmaktadır” (ÖA46). Bazı katılımcılar ise

Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Derslerine İlişkin Görüşleri

okulun olumlu iklimine vurgu yapmışlardır: “Düzenli bir okul ortamı, aile ortamı oluşturulmuştu, öğrenci-öğretmen ilişkisi oldukça sıcaktı, konuşarak sorunların çözüldüğü bir ortam vardı” (ÖA21); “Deneyimli öğretmen kadrosu ve başarılı öğrencilerin olduğu stajıma uygun, katkı sağlayan bir okuldu” (ÖA38).

Uygulama okuluna dair olumsuz görüş bildiren 17 öğretmen adayından bazıları okulun eski, araç gereç bakımından yetersiz olmasına dikkat çekmiştir: “Okul gerekli araç gereç bakımından yetersiz, teknolojik araçlardan yoksun” (ÖA29); “Bina ise biraz kötü bence. Kapılar kırık, bazı pencereler bozuk, lavabolar sorunlu. Spor salonları ise tam bir hapisaneyi andırıyor” (ÖA39); “Öğrenciler için yetersiz bir okul, atölye yok şartlar çok kötü” (ÖA18). Bazı öğretmen adayları sınıfların kalabalık olmasına vurgu yapmış: “Okul çok küçük, bahçesi yok, sınıflar kalabalık” (ÖA8); “Sınıflar kalabalık ve küçücük, hem öğrenciler hem öğretmenler hareket etmekte güçlük çekiyorlar” (ÖA48) sözleriyle uygulama okuluna dair olumsuz görüşlerini belirtmişlerdir. Cevaplardan anlaşılacağı üzere öğretmen adaylarının memnuniyetsizlikleri fiziksel koşullarla ilişkili iken memnun oldukları durumlar ise daha çok okul iklimi ile ilişkilidir.

Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Öğretmenine İlişkin Görüşleri

Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması öğretmenine dair görüşleri sorulduğunda, 49 öğretmen adayınının 37’si olumlu görüş bildirmiştir. Katılımcılar çoğunlukla öğretmenlerin kişilik özelliklerine ve olumlu tutumlarına dikkat çekmiştir: “Öğretmenimiz gayet hoşgörülü, kibar ve güler yüzlü bir insan. Aday öğretmenlere elinden geldiği kadar yardım etmeye çalışmakta” (ÖA15); “Staj danışman hocam öncelikle çok ilgili, anlayışlı ve sempattikti. Çünkü bize bir sevgi, saygı yani değerli olduğumuzu hissettirdi” (ÖA36); “Deneyimli, birikimli bir hocaydı. Derste öğrencilerine hakimdi. Staj öğrencilerine karşı güler yüzlü, samimi ve sıcak kanlı biriydi” (ÖA7); “Öğretmenlik uygulaması öğretmenim, öğrencileri ve diğer öğretmen arkadaşları tarafından sevilen sayılan bir öğretmendi. Yardımsever, başarılı, sabırlı, hoşgörülü, oldukça anlayışlı bir öğretmendi” (ÖA12).

Bazı katılımcılar öğretmenlerin onlara meslektaş gibi davranmasına vurgu yapmış: “Kendisini çok seviyorum. Bize bir öğretmenmişiz gibi davranıyor ve değer veriyor” (ÖA47); “Staj hocamın beni her zaman güler yüzle karşılaması beni motive ediyor ve staja gitme isteğimi artırdı. O her şeyden önce beni bir stajyer öğrenci olarak değil bir meslektaşı olarak görüyor” (ÖA37) sözleriyle uygulama öğretmenine dair olumlu görüşlerini dile getirmişlerdir. Öğretmen adaylarının

Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Derslerine İlişkin Görüşleri

yanıtlarından uygulama öğretmenlerinin öncelikli olarak insancıl kişilik özelliklerinden memnun olduğu anlaşılmaktadır.

Uygulama öğretmenine dair olumsuz görüş bildiren 5 katılımcı, öğretmenlerin deneyimsizliğine ve ilgisizliğine vurgu yapmış: “Özverisiz, işinde yeterli olmayan bir öğretmen” (ÖA28); “Öğretmen daha yeniydi, öğrencilere sürekli bağırp, sessiz olun diyordu. Sınıf hakimiyetini öğrencilere kızarak sağlamaya çalışıyordu” (ÖA8); “Kullandığı yöntemleri ve öğreteceği konuları zaman zaman yanlış öğretiyordu öğrencilere. Öğrencilerle yeterince ilgilenmiyor ve dersi geçiştiriyordu” (ÖA48) sözleriyle uygulama öğretmenine dair olumsuz düşüncelerini paylaşmışlardır. Öğrencilerin memnuniyetsizliklerinin uygulama öğretmenlerinin mesleki alışkanlıkları ile ilişkili olduğu görülmektedir.

Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Öğretim Elemanına İlişkin Görüşleri

Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması öğretim elemanına dair görüşleri sorulduğunda, 49 öğretmen adayının 34’ü olumlu görüş bildirmiştir. Bazı katılımcılar öğretim elemanının onları yakından takip ettiğine dikkat çekmiştir: “Öğretim elemanı iki haftada bir okula gelip bizi kontrol ederdi. Yaptığımız hatalar ve eksiklerimizde uyarır daha iyi bir öğretmen olmamız için bizi eğitirdi. Sorularımızı ve sıkıntılarımızı dinler bize elinden gelen desteği sergilerdi” (ÖA30); “Öğretim elemanı iki haftada bir gelip bizi kontrol etti, bizi dinleyip bize yardımcı oldu. Sorduğumuz sorular ve sorunlarımızla yakından ilgilendi” (ÖA32); “Staj öğrencilerine karşı sorumluydu, 2 haftada bir okula gelip ders anlatışımızı dinleyip bize yardımcı oluyordu. Odasında toplantılar yapıp nasıl deneyimli ve nasıl davranmamız gerektiği hakkında bilgiler verirdi” (ÖA7). Bazı katılımcılar ise öğretim elemanının olumlu kişilik özelliklerine vurgu yapmıştır: “En ufak bir sıkıntıda gidip konuşabileceğimiz bir kişidir. Çok iyi bir yol gösterici, akıl hocası, hoşgörülü ve anlayışlı bir hocamızdır. Sempatik, cana yakın, babacan bir insandır. Öğrencinin halinden anlayan ve öğrencilerine değer veren bir insandır” (ÖA45); “Anlayışlı, tam bir eğitimci, kendini yetiştirmiş” (ÖA28).

Olumsuz görüş bildiren 8 katılımcı öğretim elemanının ilgisiz oluşuna dikkat çekmektedir: “Kendi okulumdaki staj danışmanım bizimle pek ilgilenmiyor. Aynı şekilde pek de anlayışlı ve halden anlayan biri değil” (ÖA34); “Öğretim elemanının yeterli olmadığını düşünüyorum çünkü hiç ilgi göstermiyorlar ne öğrencilere ne de staj okullarına” (ÖA44); “Diğer öğretim üyeleri okulları ziyaret ederken bizim öğretim üyemiz ziyaret etmedi. Sadece dosyaların nasıl doldurulacağı hakkında bilgi verdi, onun dışında ilgilenmedi” (ÖA40). Bazı katılımcıların ise

Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Derslerine İlişkin Görüşleri

öğretim elemanı ile ilgili fikirlerinin olmadığı ortaya çıkmıştır: “14 hafta staj gördüğüm eğitim kurumunda 12. haftada tanıştığım öğretim elemanı hakkında yorum yapamıyorum” (ÖA11); “Bizimle pek bir iletişim haline geçilmediği için, öğretim elemanı ile ilgili bir düşüncem yok” (ÖA6). Olumsuz görüş bildiren öğretmen adaylarının öğretim elemanından beklediği mesleki liderlik yardımını alamadığı anlaşılmaktadır.

Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Okul Yönetimine İlişkin Görüşleri

Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması okul yönetimine dair görüşleri sorulduğunda, 49 öğretmen adayının 26’sı olumlu görüş bildirmiştir. Bazı katılımcılar okul yönetiminin disiplinli oluşuna dikkat çekmektedir: “Okul idaresi oldukça disiplinli ve kuralcıydı” (ÖA6); “Okul idaresi disiplinli bir sistemle yürümektedir. Staj boyunca bize tek bir sorun bile çıkarmadılar, stajyer öğrencilere çok değer verdiler” (ÖA45). Katılımcılardan bazıları okul yönetiminin anlayışlı oluşuna vurgu yapmaktadır: “Sorumlu ve ilgili bir idaresi vardı okulun. Staj öğrencilerine karşı olumlu ve anlayışlıydılar” (ÖA7); “Müdür ve müdür yardımcıları oldukça sıcakkanlı, anlayışlı, yardımsever, sevecen insanlardı. Bize onların meslektaşları, arkadaşları gibi davranıyorlardı. Aramızda herhangi bir ayırım veya tepeden bakma gibi bir durum olmadı” (ÖA12). Ayrıca okul yönetiminin tutumuna odaklanan öğretmen adayları: “Okul idaresinde stajyer öğretmenlere gösterilen saygı ve hoşgörü okul ile ilgili bağları daha da güçlendiriyor. Güler yüzlü müdür yardımcıları, otoriter ve sevinli bir müdür” (ÖA11); “İdarenin bir sorun olduğunda bizi bilgilendirmesi ve bu sorunu nasıl çözmemiz konusunda bize yardımcı olması sayesinde birçok şey öğrendik” (ÖA33) sözleriyle okul yönetimi ile ilgili olumlu görüşlerini aktarmışlardır. Öğretmen adaylarının okul yönetiminden beklentisinin disiplin ve anlayış olduğu ve bunun da karşılandığı anlaşılmaktadır.

Katılımcıların 17’si okul yöneticilerine dair olumsuz görüş bildirmiştir. Bazı katılımcılar okul yönetiminin katı oluşuna dikkat çekmektedir: “Okul idaresinin aşırı katı kurallarıyla öğretmenleri sıktığını ve öğretmenlerin istediği rahatlıkla ders işlemediklerini düşünüyorum” (ÖA24); “Okul idaresi çok sert özellikle müdür böyle nefes aldirmayan biri” (ÖA40); “Okul idaresi yani müdürün çok sert bir üslubu vardı öğrencilere” (ÖA16). Bazı katılımcılar okul yönetiminin yetersiz ve ilgisiz oluşuna vurgu yapmıştır: “Okul denilince benim aklıma idare, öğretmen ve öğrenci üçlemesi gelmektedir ama ben bu üçlemede idareyi yetersiz buldum. Gereksiz katı davranış ve tutumları motivasyonumuzu düşürmekteydi (ÖA32); “Gerçeği söylemek gerekirse okul idaresinden herhangi bir katkı, bir ilgi alaka

görmedim” (ÖA35). Okul yöneticilerinin katılımının öğretmen adaylarında memnuniyetsizlik yarattığı görülmektedir.

Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasında Yaşadığı Olumlu ve Olumsuz Deneyimler

Öğretmen adaylarına öğretmenlik uygulaması sürecinde yaşadığı olumlu deneyimler sorulduğunda, 49 öğretmen adayının 48’i olumlu deneyim yaşadıklarına dair cevaplar vermiştir. 48 öğretmen adayının 19’u *ders anlatma*, 17’si *öğrenci ile iletişim*, 10’u *derse ve sınıfa hakimiyet*, 10’u *öğrenciyi tanıma*, 7’si *öğretmenlik deneyimi kazanma* ve 5’i *heyecanı yenme* konularında olumlu deneyim yaşadığını belirtmiştir. Öğretmen adayları en çok bir sınıf ortamında ders anlatma deneyimine dikkat çekmektedir: “İlk defa öğrencilerin ve öğretmenin karşısında ders anlattım. Bir derse nasıl hazırlanmam ve neler yapmam gerektiğini öğrenmek güzel bir deneyimdi” (ÖA45); “Okulda yaşadığım olumlu deneyimler çok oldu, öncelikle ilk defa birebir öğrencilere tek başıma ders anlattım heyecanımı yendim. Sınıfı idare etmeyi öğrendim. Öğretmenliği daha çok sevdim” (ÖA43); “Öğrencilere kendim ders anlatabilme ve onlardan gelen soruları cevaplayabilme, bire bir yüz yüze olma deneyimi çok önemli. Öğrencilerin de size bir öğretici gözüyle bakması güzel bir tecrübeydi (ÖA1).

Bazı katılımcılar öğrenci ile iletişim kurma konusunda deneyim kazandıklarını vurgulamışlardır: “Yaşadığım olumlu deneyim öğrencilerle iletişim kurabilmeyi öğrenmek oldu” (ÖA6); “Öncelikle öğrencilerle nasıl iletişim sağlanacağını ve dersin nasıl işleneceğini daha iyi fark ettim, biraz daha cesaret sahibi oldum ve heyecanımı biraz daha yatıştırdım” (ÖA36); “Öğrencilerle birebir ilgilenme fırsatımız oldu. Bir öğretmen gözüyle öğrencileri değerlendirme, ihtiyaçları olan bilgiyi sunma, öğretmen-öğrenci arasındaki iletişimi nasıl sağlayabileceğimizi öğrenmiş olduk” (ÖA3). Katılımcılardan bazıları sınıf hakimiyeti kurmada deneyim kazandıklarını ifade etmişlerdir: “Öğrenci öğretmenin ilişkisinin nasıl olması gerektiği ve sınıf hakimiyetini sağlayabilmeyi deneyimledim” (ÖA29); “Öğretmenlik mesleğini bizzat icra ederek tanıdım. Öğrencilerle nasıl iletişim kurulduğunu, nasıl sınıf hakimiyeti kurulabileceğini öğrendim” (ÖA37).

Bazı öğretmen adayları öğretmenliği deneyimlediklerini belirtmişlerdir: “İlk defa öğretmenlikle tanıştım. Kendimi ilk defa bir öğretmen olarak görmeye başladım” (ÖA8); “Bir zamanlar ders aldığım sıralarda otururken öğretmenlik uygulamasında öğretmen olarak sınıfta durmak çok önemli bir deneyimdi” (ÖA15). Bazıları heyecanını yendiğini belirtirken: “En önemlisi ders anlatma heyecanını stajda az da olsa yenmiş oldum” (ÖA38); bazıları da öğrencilerden aldığı kar-

Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Derslerine İlişkin Görüşleri

şılığa odaklanmaktadır: “Öğretmenlik uygulamasında ders anlattığım haftalarda öğrencilerin beni dinlemesi ve soru sorduğumda dönütlerin olumlu cevaplar olması gayet mutlu ediciydi” (ÖA10). Öğretmen adaylarının kazandıklarını ifade ettikleri olumlu deneyimlerin daha çok sınıf içinde yaşadıkları deneyimler olduğu anlaşılmaktadır.

Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasında yaşadığı olumsuz deneyimler sorulduğunda, 49 öğretmen adayının 34’ü olumsuz deneyimler yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bazı katılımcılar sınıf hakimiyet kurma konusunda zorluk yaşadıklarına dikkat çekmektedirler: “*Tecrübesizlikten dolayı sınıf hakimiyetini tam olarak kavrayamadım*” (ÖA7); “*Çocuklara güler yüzlü davrandığım için ve sınıfa fazla hakim olamadığım için biraz zorluk çektim*” (ÖA31). Bazıları ise materyal eksikliğine vurgu yapmaktadır: “*Okulun içerisinde resim bölümü için ekstra bir atölye olmaması ve malzeme eksikliği nedeninden dolayı bir kaç olumsuzluk oldu*” (ÖA25); “*Gittiğimiz okulun yeni açılmış olması ve birçok derste materyal eksikliğinin olması olumsuz tecrübelerdi benim ve öğrenciler açısından*” (ÖA9). Okula ulaşımın zorluğu konusunda sıkıntı yaşadığını ifade eden katılımcılar da: “*Staj yaptığım okulun ilçede olması ve benim ilk derse yetişememem olumsuzdu*” (ÖA40); “*Okula gidiş gelişlerde sıkıntı yaşadım uzak olduğu için*” (ÖA43) sözleriyle uygulama sürecinde yaşadıkları zorlukları ifade etmişlerdir. Öğretmen adaylarının yaşadığı olumsuz deneyimlerin daha çok okulun fiziksel koşulları ve kendi sınıf yönetimi becerileri ile ilişkili olduğu görülmektedir.

Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasına İlişkin Genel Görüşleri

“Öğretmenlik uygulaması sizce yeterli mi?” sorusuna, 49 öğretmen adayının 10’u olumlu 37’si olumsuz görüş bildirmiştir. Uygulamanın yeterli olduğunu düşünen katılımcıların bazıları sürenin yeterli olduğuna dikkat çekmektedir: “*Evet yeterli çünkü üç aylık bir sürede gerekli olan her şeyi ‘iyi bir öğretmenden’ alabiliyorsunuz*” (ÖA11); bazıları ise ders anlatma imkanı konusunda yeterli olduğuna vurgu yapmaktadır: “*Bu uygulama bence yeterlidir çünkü öğretmen adaylarının öğrencilerle birebir iletişime geçmesini, ders anlatmasını sağladı*” (ÖA26). Bazı öğretmen adayları da yeterli deneyim kazandıklarını ifade etmiş ve: “*Eğer verilen tüm sorumlulukları yerine getirebiliyorsanız evet yeterli çünkü birkaç hafta içinde size yüklenen sorumlulukla elde ettiğiniz özgüven sayesinde iyi bir deneyim kazanmış olursunuz*” (ÖA41); “*Bence yeterli çünkü bir öğretmen adayının yapması gereken ne varsa bu uygulama esnasında yapıp öğreniyor. Biz öğretmen adaylarının tecrübe edinmesini sağlıyor*” (ÖA33) sözleriyle görüşlerini aktarmışlardır.

Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Derslerine İlişkin Görüşleri

Öğretmenlik uygulamasının yeterli olmadığını düşünen 37 katılımcının 28'i uygulama süresinin kısalığı, 5'i ders anlatma imkanının azlığı, 2'si her hafta aynı sınıfta derse girme ve yine 2'si de uygulamanın yüzeysel kaldığı konularında uygulamanın yetersiz olduğuna dair görüş bildirmişlerdir. Öğretmen adayları en çok uygulama süresinin kısalığına dikkat çekmektedirler: “Öğretmenlik uygulamasına ayrılan sürenin yetersiz olduğunu düşünüyorum. Sürenin uzatılması *durumunda daha verimli olacağına inanıyorum*” (ÖA37); “Hayır çünkü haftada birkaç saat ve 12 haftada birey tecrübe kazanamıyor” (ÖA21); “Öğrenebileceğimiz birçok şeyi tam öğrenemedik çoğu şey eksik kaldı. Bu yüzden öğretmenlik uygulamasının bir seneye yayılmasının daha verimli olacağını düşünüyorum” (ÖA45); “Öğretmenlik uygulaması bence yeterli değil çünkü öğrencilerle yeteri kadar zaman geçiremiyorsun” (ÖA6); “Öğretmenlik uygulaması bence yeterli değil. Tek dönemde her şey anlaşılıyor bence iki dönem olmalıydı” (ÖA40). Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasını en çok süre açısından yetersiz buldukları anlaşılmaktadır.

Bazı öğretmen adayları yeteri kadar ders anlatma imkanına sahip olmadıklarına değinmişlerdir: “Toplamda 3 ya da 4 defa ders anlatmışız bu kadar az bir deneyim pek işe yaramıyor” (ÖA34); “Öğretmen adaylarının uygulama ve ders süreleri daha uzun olabilirdi. Bu sayede o uzun süreçte kendimize daha fazla şey katardık daha tecrübeli olma şansımız artardı. Derslerin çoğunu bizler anlatsak daha iyi olurdu” (ÖA35); “14 haftanın sadece dört haftası ders anlatmak da yetersiz” (ÖA39). Öğretmen adaylarının uygulamada daha aktif olmak istedikleri anlaşılmaktadır.

Bazı katılımcılar her hafta aynı sınıfta derse girdikleri için farklı sınıfları tanıma olanağı olmamasına vurgu yapmışlardır: “Daha uzun bir zamana yayılabilirdi bu uygulama ve sürekli aynı okullarda aynı sınıflarda ders işledik. Örneğin benim okulum imam hatip ortaokuluydu ve kız erkek sınıfları ayırıyordu, hep karma bir sınıfın nasıl olabileceğini merak ettim ve bence bu eğitimimde bir eksiklik” (ÖA32); “Öğretmenlik uygulaması bence çok yetersiz. Çünkü sadece 14 hafta ve haftada bir gün çok az. Sadece bir gün ve o gün sabit olduğu için de farklı öğrencileri tanıma fırsatı olmuyor. Farklı sınıflarda nasıl ders işlendiğini bilinemiyor. Öğretmenlik uygulaması bence birden fazla gün olmalı ve sadece bir dönem olmamalı” (ÖA39). Öğretmen adayları öğretmenlik konusunda daha fazla ve çeşitli deneyim kazanmak istediklerini ifade etmişlerdir.

Öğretmen Adaylarının Pedagojik Formasyon Eğitimine İlişkin Görüşleri

“Pedagojik formasyon eğitimi öğretmenlik uygulamasında size fayda sağladı mı?” sorusuna 49 öğretmen adayının 42'si olumlu görüş bildirirken, 7'si olumsuz

Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Derslerine İlişkin Görüşleri

görüş bildirmiştir. Formasyon eğitiminin öğretmenlik uygulamasında kendilerine faydası olduğunu düşünen katılımcıların bazıları öğrenci ile iletişim kurma konusuna dikkat çekmişlerdir: “Öğretmen-öğrenci arasındaki iletişimi nasıl sağlayabileceğimizi, öğrencilerle olan diyalogların nasıl olabileceğini, bir öğretmenin öğrenciye yaklaşım şeklini ve davranışlarını öğrendik” (ÖA3); “Bu eğitim sayesinde stajda nasıl davranmamız gerektiğini öğrenmiş olduk. Öğretmenin öğrenciye karşı yaklaşımı nasıl olmalı, bir öğretmen öğrencilerle iletişim kurarken nasıl olmalı gibi birçok şey öğretti bize” (ÖA33). Bazı katılımcılar sınıf yönetimi konusunda faydası olduğuna vurgu yapmaktadır: “Öğrenci-öğretmen ilişkisi, anlatım teknikleri ve sınıf hakimiyeti sağlayabilmek gibi bir çok fayda sağladı” (ÖA29); “Öncelikle ve en önemlisi öğrencinin nasıl duygular içerisinde olduğunu, onlara nasıl yaklaşmamız gerektiğini, ruh hallerini anlamamızı öğretti bize. Daha sonra sınıf yönetimini öğretti” (ÖA48); “Formasyon eğitimi öğretmenlik uygulamasında kesinlikle katkı sağladı çünkü derslerde yaptığımız sunumlar sayesinde, ders anlatmaya alıştık ve sınıfı iyi yönettik” (ÖA15).

Bazı öğretmen adayları formasyon eğitiminin kendilerine öğretim yöntem ve teknikleri ile materyal hazırlama konusunda fayda sağladığını belirtmişlerdir: “Evet sağladı özellikle öğretim teknikleri kısmında çocuğun potansiyeline bakarak gerekli olan öğretim yöntem ve tekniklerini kullanabiliyorum” (ÖA11); “Aldığımız pedagojik formasyon eğitiminde öğretim teknik ve yöntemleri, dersi işleme konusunda faydalı olmuştur. Materyaller kullanarak dersin daha eğlenceli bir şekilde işlenebileceğini görmüş olduk” (ÖA22); “Pedagojik formasyon eğitimi sayesinde öğrencilerin bireysel farklılıklarını, hazırbulunuşluklarını dikkate alarak eğitim-öğretim yöntem ve tekniklerinin çeşitlendirilmesi gerektiğini ve bunları dikkate alarak değişik öğretim materyalleri tasarlamayı öğrendim” (ÖA37).

Olumsuz görüş bildiren katılımcılar sürenin kısıllığı ve sınıfların kalabalık oluşu üzerinde durmuştur: “Pedagojik formasyon yetersiz oldu, daha iyi geniş bir zamana yaymalarını isterdim” (ÖA27); “Hayır bu kadar zamanda öğrenmek-öğretmek sağlıklı değil daha geniş zamana yaymaları lazım” (ÖA18); “Pedagojik formasyonun çok çok yetersiz olduğunu düşünüyorum böyle önemli bir eğitimin bir yıla sığdırılmasını doğru bulmuyorum çünkü verimsiz bir eğitim oluyor” (ÖA24); “Hayır bence dersler amacına uygun uygulanmadı. Çok kalabalık ve karma sınıflarda aldığımız eğitim yetersizdi. Böylesi bir eğitimin daha geniş zamana yayılıp duyarlılaştırılması gerekir” (ÖA21). Öğretmen adaylarının pedagojik formasyon eğitiminin daha uzun süreli ve daha planlı olmasını istedikleri anlaşılmaktadır.

Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasına İlişkin Önerileri

Son olarak öğretmen adaylarına “Öğretmenlik uygulaması sizce nasıl olmalı?” sorusu yöneltilmiştir. 49 öğretmen adayının 26’sı *öğretmenlik uygulaması süresinin daha uzun olması gerektiğine dair görüş bildirmiştir*. Katılımcılar: “*Öğretmenlik uygulamasının daha geniş bir zamanda yapılması daha olumlu sonuçlara ulaşılmasını sağlayacaktır*” (ÖA41); “*Daha geniş bir zamana yayılmasının daha iyi olacağı düşüncesindeyim*” (ÖA40); “*Staj süresi uzatılmalı bir döneme sığdırılmamalı*” (ÖA3) sözleriyle görüşlerini bildirmişlerdir. Bazı katılımcılar uygulama süresinin iki dönem olması gerektiğine dikkat çekmiştir: “*Öğretmenlik uygulaması en az bir yıl olmalı*” (ÖA39); “*Öğretmenlik uygulaması bir sene içerisine yayılmalıdır*” (ÖA45); “*Öğretmenlik uygulaması teorik eğitimi bir yıl, stajın da bir yıl süre ile olup formasyon eğitiminin iki yıl sürmesi gerekir*” (ÖA28).

Bir öğretmen adayı uygulamanın dört seneye yayılması önerisinde bulunurken: “*Bir döneme sığdırılmamalı bence dört senelik bir zaman dilimine sığdırılmamalı*” (ÖA7); bazıları da tecrübeye vurgu yapmaktadır: “*Staj süresi daha uzun olmalı ve kişi tecrübe kazanmalıdır*” (ÖA21); “*Öğretmenlik uygulamasında bence verilen süre uzatılmalıdır. Yarım dönem yerine 1 ya da 2 yıl kadar uzatılmalıdır. Çünkü öğretmenlik uygulaması uzun süreli yaşanarak öğrenilen bir uygulamadır. Öğretmen-öğrenci arasındaki ilişki, öğrenciyi başarıya götüren yolda yardımcı olmak, nasıl bir teknik izleneceği konusunda hem tecrübe sahibi olmayı hem de öğretmeyi sağlamak kısa zamanda olacak iş değil*” (ÖA30).

Öğretmen adaylarının bazıları uygulama okullarına haftada bir gün değil daha fazla gidilmesi gerektiğine dikkat çekmiştir: “*Haftada bir gün yerine haftada en az üç gün gidilmelidir*” (ÖA28); “*Staj süresi haftada birkaç gün olarak değerlendirilmelidir*” (ÖA3); “*Haftanın bir günü değil de haftanın beş günü uzman öğretmenle birlikte olsak daha iyi olurdu*” (ÖA8); “*Öğretmenlik uygulaması haftanın bir günü ile sınırlı kalmayabilirdi*” (ÖA17); “*Bence öğretmenlik uygulaması haftada iki defa olmalı*” (ÖA47).

Bazı katılımcılar daha çok ders anlatma fırsatına sahip olmaları gerektiğini vurgulamışlardır: “*Öğretmenlik için daha çok ders anlattırılmalıdır*” (ÖA45); “*Konular sadece dört hafta anlatılmamalı.*” (ÖA39); “*Stajyer öğrenci kendini tamamen hazır hissedebilmek için daha fazla ders anlatmalı*” (ÖA47); “*Öğretmenlik uygulamasında aday öğretmene daha çok fırsat verilmeli*” (ÖA10). Katılımcıların bazıları da öğretmen adaylarının ders anlatımlarının denetlenmesi gerektiğini belirtmiştir: “*Öğretmen adayları okullarda sadece dört ders değil yarım dönem boyunca konu anlatımı ve sınıf hakimiyeti görevi ile baş başa bırakılmalı*”

Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Derslerine İlişkin Görüşleri

ve bu süreçte sürekli denetimlerle değerlendirilmelidir” (ÖA29); “Bence öğretmenlik uygulamasında bütün stajyer öğrencilere ders anlatma zorunluluğu getirilmeli ve denetlenmeli. Çünkü görüyorum ki birçok okulda stajyer öğrenciler ders anlatmıyor bile” (ÖA33). Yanıtlardan anlaşılacağı gibi öğretmen adayları, öğretmenlik uygulaması süresince daha fazla ders anlatma imkanına ve denetime ihtiyaç duymaktadır.

Katılımcıların bazıları her uygulama öğretmenine düşen aday öğretmen sayısının fazlalığına dikkat çekmiştir: “Öğretmenlik uygulaması derslerinde uygulama öğretmenine verilen öğretmen adaylarının sayısı azaltılmalıdır. Çünkü bir uygulama öğretmenine beş öğretmen adayı verilince sınıfın kontrolünün sağlanmasında zorluk yaşanır.” (ÖA37); “Her sınıfa bir stajyer öğrenci verilmeli, beşli gruplar halinde olmamalı ki orada kendini daha iyi ifade edebilmelisin” (ÖA3); “Bir okula ikiden fazla öğrenci verilmemeli” (ÖA39); “Okullara düşen öğrenci sayısı az olmalı bence” (ÖA4) sözleriyle görüşlerini aktarmışlardır. Öğretmen adaylarının yanıtlarından uygulama öğretmenlerinden daha fazla dönüt almak ve etkileşim içinde olmak istedikleri anlaşılmaktadır.

Bazı öğretmen adayları uygulamada denetimin daha sıkı olması ve uygulama okullarının merkezi yerde olması gerektiğine vurgu yapmıştır: “Okul denetimlerinin yetersizliği söz konusudur. Staj gören öğretmen adaylarının yerinde gözlenmesi ve değerlendirilmesinin sabit aralıklarla tekrarlanması gerekmektedir” (ÖA29); “Ayrıca okulların uzak oluşu ulaşımın sıkıntılı olması bu sistemin birkaç hatasından biridir. Bana kalırsa öğrencilerin ikametgah adresine veya isteğine dikkat edilmesi gerekmektedir” (ÖA42).

İki katılımcı öğretmenlik uygulamasının, lisans ve formasyon eğitimi ile aynı zamanda olmasının yarattığı yoğunluğa değinerek; “Öğretmenlik uygulamasının üniversite bitirmiş öğrencilere verilmesinin daha uygun olacağını düşünüyorum. Şuan hem okul dersleri ve formasyon dersleri ile ilgilenmekten öğretmenlik uygulaması hem yoğun hem de yorucu geçmektedir” (ÖA46); “Öğretmenlik uygulaması okul dersleriyle çakışmamalı ya tatil döneminde verilmeli ya da ekstra bir yıl öğrencilerin alması gerekir” (ÖA44) sözleriyle görüşlerini bildirmişlerdir.

İki öğretmen adayı ise öğretmenlik uygulamasından önce öğretmen adaylarına gerekli bilgilendirmelerin yapılmadığına dikkat çekerek “Stajyerlere, staj öncesi bilgi verilmeli” (ÖA39); “Öncelikle öğretmenlik uygulamasının nasıl yapılacağına dair önce öğrencilere bir eğitim verilmelidir. Daha sonra uygulama okullarına gönderilmelidir. Çünkü böyle olmadığı için öğrenciler çok sıkıntı çekmektedir. Öğretmenlik uygulamasında kökten bir değişiklik, yenilik yapılmalı”

(ÖA45) sözleriyle bunun gerekliliğine dikkat çekmişlerdir. Bunun yanında aday öğretmenin sınıfta tek başına ders işleme fikrine değinen ve “*Belli bir süreden sonra stajyer bir öğrenciye sınıfta yönetimi ve hakimiyeti sağlaması için tek başına ders anlatma imkanı verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Çünkü ileride öğretmenlik yaptığımızda tek başımıza olacağız*” (ÖA33) sözleriyle görüşlerini aktaran bir katılımcı da olmuştur. Bir öğretmen adayı da “*Bu uygulamanın her öğretmenin hakkı olduğunu ve belli bir ücret alınarak değil tüm öğretmen adaylarının ücretsiz bir şekilde pedagojik formasyon eğitimi ve öğretmenlik uygulamasından faydalanması gerektiğini düşünüyorum*” (ÖA9) sözleriyle uygulamanın genel durumuna dair görüş ve önerilerini paylaşmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Son yıllarda pedagojik formasyon eğitimi alan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile ilgili bir çok çalışma yapılmıştır (Bakaç ve Özen,2017; Eraslan ve Çakıcı, 2011; Gül ve Erkol, 2015; Gülşen ve Seyratlı, 2014; İlğan, Sevinç ve Arı, 2013) ancak öğretmenlik uygulamasına ilişkin araştırmalar sınırlı kalmıştır (Tepeli ve Caner, 2014; Çepni ve Aydın, 2015; Şahin, 2016). Pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersi ile ilgili görüş ve önerilerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada öğretmen adaylarının çoğunluğunun uygulama okulu, uygulama öğretmeni, uygulama öğretim elemanı ve uygulama okulu yöneticilerine dair olumlu görüş bildirdikleri ortaya çıkmıştır.

Öğretmen adayları öğretmenlik uygulamasında ders anlatma, öğrenci ile iletişim kurma, ders ve sınıf hakimiyeti sağlama, öğrenciyi tanıma, öğretmenlik deneyimi kazanma ve heyecanı yenme gibi olumlu deneyimler kazandıklarını, ancak uygulama süresinin kısalığı, ders anlatma imkanının azlığı, bir sınıfta birden fazla staj öğrencisinin varlığı, her hafta aynı sınıfta derse girmenin sınırlılığı, araç-gereç eksikliği, okullara ulaşımın zorluğu ve önceden bilgilendirme yapılmaması gibi sebeplerden öğretmenlik uygulamasının yeterli olmadığına dair görüş bildirmişlerdir. Bu araştırma sonuçları ile benzer şekilde, pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adayları ile yapılan çalışmalarında Tepeli ve Caner (2014) uygulama süresini kısalığı, aynı uygulama öğretmenine düşen stajyer sayısının fazlalığı; Çepni ve Aydın (2015) okula ulaşım, stajyer sayısının fazlalığı, okulun olanaklarının yetersizliği ve denetim eksikliği; Şahin (2016) öğretmen adaylarının başarısının objektif olarak değerlendirilmediği, zaman yetersizliğinden dolayı yeterince uygulama yapma fırsatı bulunmadığı sonuçlarına ulaşmışlardır. Bu araştırma sonuçlarına paralel olarak Eraslan (2009) ile Aslan ve Sağlam (2018) tarafından eğitim fakültesi öğrencileri ile yapılan çalışmalarda da, uygulama için

Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Derslerine İlişkin Görüşleri

yeteri kadar fırsat bulunmaması, farklı sınıfları gözlemlene imkanı olmaması, staj süresinin kısa olması, okulların yetersiz olması, sürecin başında öğretmen adaylarının yeterince bilgilendirilmemesi gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

Öğretmenlik uygulaması dersine yönelik önerileri sorulduğunda öğretmen adayları, uygulama süresinin daha uzun olması, haftada bir gün değil birkaç gün olması, aday öğretmene daha fazla ders anlatma imkanı verilmesi, her okula veya sınıfa düşen aday öğretmen sayısının azaltılması, daha çok denetimin olması, okulların merkezden seçilmesi, önceden bilgilendirme yapılmasına dair görüşlerini ifade etmişlerdir. Benzer şekilde Öztürk Akar (2018) tarafından yapılan çalışmada öğretmen adayları, öğretmenlik uygulamalarının öğretim elemanları tarafından takip edilmesi, uygulama okullarının denetlenmesi, staj süresinin uzatılması ve stajın yaşanılan kentte yapılmasına dair önerilerde bulunmuşlardır. Nitekim bu çalışmanın verilerinin toplanması aşamasında Milli Eğitim Bakanlığı “Uygulama Öğrencilerinin Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim Öğretim Kurumlarında Yapacakları Öğretmenlik Uygulamasına İlişkin Yönerge” yayınlamaya öğretmenlik uygulamasının 2018-2019 eğitim öğretim yılından itibaren iki dönem olarak uygulanacağını ilan etmiştir (MEB, 2018).

Öğretmenlik uygulaması dersinin niteliğinin artırılması doğrultusunda alınan bu kararın öğretmenlik uygulaması sürecini olumlu etkileyeceği düşünülmektedir. Bunun yanında öğretmenlik uygulaması dersinin, öğretmen adayları için daha etkili ve verimli hale getirmek için gerekli çalışmalar, var olan sorunlar ve eksiklikler konularında öğretmen adaylarının görüşlerinin alınması, öğretmenlik uygulaması dersinin niteliğini artırmada önem taşımaktadır. Bu çalışmada 2017-2018 eğitim öğretim yılında Mardin Artuklu Üniversitesi pedagojik formasyon eğitimi sertifika programına katılan öğretmen adaylarının görüşleri alınmıştır. Türkiye’de pedagojik formasyon eğitimindeki öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersine yönelik görüşlerinin araştırıldığı çalışmaların azlığı dikkate alınırsa, diğer üniversitelerde eğitim alan öğretmen adaylarının görüşlerine yer verilen ve farklı bakış açılarına sahip araştırmaların sayılarının artmasının gerekliliği ortaya çıkacaktır.

KAYNAKLAR

- Bakaç, E. ve Özen, R. (2017). Pedagojik Formasyon Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Öz-Yeterlik İnançları İle Tutumları Arasındaki İlişki. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25 (4), 1389-1404.
- Başbay, M., Ünver, G. & Bümen, N.T. (2009). Ortaöğretim alan öğretmenliği tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları: Boylamsal bir çalışma. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 15 (59), 345-366.

Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Derslerine İlişkin Görüşleri

- Çepni, O. ve Aydın, F. (2015). Coğrafya öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersi kapsamında karşılaştığı sorunlar ve çözüm önerileri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 19 (2), 285-304.
- Dündar, H. ve Karaca, E.T. (2013). Formasyon Öğrencilerinin Pedagojik Formasyon Programına İlişkin Sahip Oldukları Metaforlar. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 19-30.
- Eraslan, L. ve Çakıcı, D. (2011). Pedagojik formasyon programı öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19 (2), 427-438.
- Gül, Ş. ve Erkol, M. (2015). Pedagojik Formasyon Programı Öğrencilerinin Çağdaş Öğretmen Niteliklerine İlişkin Görüşleri ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25 (2015), 76-92.
- Gülşen, C. ve Seyratlı, E. (2014). Formasyon Eğitimi Alan Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3 (3), 14-25.
- Gürol, M., Türkan, A. ve Som, İ. (2018). Pedagojik Formasyon Sertifika Programının Değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17 (65), 103-122.
- İlğan, A., Sevinç, Ö. S. ve Arı, E. (2013). Pedagojik formasyon programı öğretmen adaylarının mesleki tutum ve çağdaş öğretmen algıları. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32 (2), 175-195.
- Kılınç, A. Ç., Kılcan, B. ve Çepni, O. (2018). Pedagojik formasyon eğitimi sertifika programına katılan edebiyat fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik uygulaması deneyimlerinin incelenmesi: Fenomenolojik bir çözümleme. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 6 (1), 113-132.
- Köse, A. (2017). Pedagojik Formasyon Eğitiminde Görevli Akademisyenlere Göre Pedagojik Formasyon Uygulaması: Sorunlar, Çözüm Önerileri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (2), 709-732.
- MEB, (1973). Milli eğitim temel kanunu. *Resmi Gazete, Sayı 14574, Tarih 24/06/1973*.
- Öztiürk Akar, E. (2018). Pedagojik formasyon eğitimi sertifika programı ile ilgili öğrenci görüş ve beklentileri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (3), 1660-1677.
- Şahin, M. (2016). Pedagojik Formasyon Eğitimi Uygulama Dersinin (Staj) Öğretmen Adaylarının Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4 (22), 32-49.
- Şimşek, H. (2005). Orta öğretim alan öğretmenliği tezsiz yüksek lisans programına devam eden öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Elektronik Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2 (1), 2-26.
- Taneri, P. O. (2016). Öğretmen adaylarının pedagojik formasyon sertifika programının niteliği hakkındaki görüşleri (Çankırı ili örneği). *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24 (3), 997-1014
- Tepeli, Y. ve Caner, M. (2014). Pedagojik formasyon programı öğrencilerinin öğretmenlik uygulaması ile ilgili görüşleri. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4 (2), 313-328.
- Yapıcı, M. ve Yapıcı, Ş. (2013). Öğretmen adaylarının pedagojik formasyona ilişkin metaforları. *Turkish Studies*, 8 (8), 1421-1429.

Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Derslerine İlişkin Görüşleri

Yıldırım A. ve Şimşek H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

“Pedagojik formasyon eğitimi sertifika programına ilişkin çerçeve usul ve esaslar” (2014). http://www.yok.gov.tr/web/guest/icerik/-/journal_content/56_INSTANCE_rEHF-8BIsfYR/10279/7052802 10.04.2018 tarihinde erişilmiştir.

“Öğretmenlik alanları, atama ve ders okutma esasları” (2014). http://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_12/13170041_9_cizelgeveesaslar.pdf 04.05.2018 tarihinde erişilmiştir.

“Uygulama Öğrencilerinin Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim Öğretim Kurumlarında Yapacakları Öğretmenlik Uygulamasına İlişkin Yönerge” (2018). <http://oygm.meb.gov.tr/www/uygulama-ogrencilerinin-mill-egitim-bakanligina-bagli-egitim-ogretim-kurumlarinda-yapacaklari-ogretmenlik-uygulamasina-iliskin-yonerge/icerik/668> 17.07.2018 tarihinde erişilmiştir.